

ANÀLISI

Per un canvi del tercer sector

Les oenagés necessiten suport per al que és urgent i reorientació per al que és important

Carles
BARBA

Vicepresident Fundació de l'Esplai

Les entitats vivim moments d'extraordinària complexitat: increment de la demanda social, retallada de les aportacions públiques, retard en els pagaments, disminució de les col·laboracions privades i reducció del crèdit bancari. És moment, per tant, primer de tot, de sobreviure i saber navegar en aquesta tempesta perfecta. Ens fa falta tot el suport i és urgent.

Aquesta emergència no ens ha de fer perdre de vista que a la vegada s'ha de posar rumb adequat a un nord que ens ha de portar a un nou oceà, diferent, que funcionarà d'una altra manera. La Fundació Catalana de l'Esplai ha propiciat un debat sobre els canvis que les oenagés i el tercer sector han d'abordar en un escenari que va més enllà de la crisi econòmica: un canvi d'època. El procés s'ha produït al llarg del 2012 en espais presencials i virtuals a partir de la plataforma www.ciudadaniayong.org. Pròximament, amb la col·laboració de la Fundació la Caixa, es presentarà el llibre *Ciudadania i ONG. El tercer sector davant el canvi d'època*, amb debats específics a Barcelona, Madrid, Bilbao, València i Sevilla.

Les reflexions que es proposen pel debat se sintetitzen en el següent decàleg:

1 Canviar les oenagés

El tercer sector ha d'operar un canvi substancial si vol donar respostes noves als canvis d'una nova societat:

L'impacte creixent de la crisi econòmica; la reducció dels pressupostos públics; la crisi institucional i d'intermediació de les oenagés; la societat digital i el seu impacte en la vida social; l'emergència de nous moviments socials i noves formes de participació; l'amplitud i més presència del voluntariat entre la gent gran. Tots ells són factors d'aquest canvi d'època que qüestionen els paràmetres actuals de les entitats del tercer sector, que s'han de reinventar si no volen passar a ser relíquies del passat.

2 Més voluntat transformadora

L'atenció a les persones més vulnerables, la funció paliativa de situacions d'emergència o la prestació de serveis a les persones no han de ser incompatibles amb el compromís de les oenagés de lluitar contra les causes que generen exclusió i la seva vocació transformadora. Les oenagés han de superar la sectorialització actuant de manera més transversal i modificant el seu objecte, vinculant la seva acció quotidiana a la participació en els processos de canvi general de la societat. Es tracta de conjugar les accions específiques i l'atenció a les problemàtiques concretes amb la preocupació per la transformació de l'entorn i les estructures que les generen.

3 Transformar-se internament

La capacitat transformadora del context només serà possible en la mesura en què les oenagés siguin capaces de transformar-se internament. En aquest procés de transformació interna destaquen tres claus: primer, fomentar la seva obertura a la societat, la participació, la transparència i la rendició de comptes. Segon, canviar els mètodes i models d'intervenció, així com les compe-

tències dels equips. Tercer, incrementar la capacitat de sumar, crear sinergies, compartir i cooperar. El tercer sector ha de modificar les seves estructures verticals, centralistes i burocràtiques i obrir espais més horitzontals, deliberatius i territorials.

4 Recuperar l'ànima de les oenagés

Sovint les demandes de les administracions o els condicionants del finançament han desenfocat, i fins i tot desviat, les entitats de la seva missió i dels valors que les van conformar. És hora de reprendre l'esperit fundacional, actualitzar tot el que es requereixi en funció de les noves necessitats i reptes socials i orientar el nord de les organitzacions en coherència amb els valors que les caracteritzen.

5 La societat de la informació

Les oenagés han deixat de ser el principal canal de participació de la ciutadania. També pateixen la crisi d'intermediació que viu avui la societat en diferents àmbits. Avui, els projectes i causes concretes i l'ús de les TIC apareixen com a elements dinamitzadors de participació ciutadana, sovint més massius i efectius que l'adhesió a les organitzacions.

Aquest decàleg sintetitza les propostes d'un debat obert per la Fundació Catalana de l'Esplai

Les entitats socials s'han de reinventar si no volen passar a ser relíquies del passat

El tercer sector s'ha d'incorporar a la societat en xarxa i utilitzar les TIC, no només com un instrument de millora, sinó també com a vector de transformació, amb l'objectiu de fomentar la participació i mobilitzar la societat a favor de les seves propostes, així com ser capaç d'incorporar les inquietuds socials en els seus objectius.

6 Ampliar i reforçar la base social

Les organitzacions han d'ampliar i reforçar la seva base social integrant col·laboracions voluntàries, professionals, tecnològiques i econòmiques diverses. Durant les últimes dècades han depès massa de les administracions públiques, tant en termes de font de recursos com d'orientació, i s'han dedicat de manera insuficient a ampliar i reforçar la seva base social com a part fonamental del projecte.

7 Aliança intergeneracional

La incorporació de persones joves i més grans, i la suma de capacitats i actius intergeneracionals són elements nuclears per a un canvi de la societat en termes d'equitat i justícia. L'esperança de vida més alta i la possibilitat d'exercir una ciutadania

ELISENDA PONS

SOLIDARITAT.
Una voluntària de la Fundació Arrels classifica calçat.

nia activa per part de la gent gran, més enllà del seu cycle laboral, representen una aportació d'un valor incalculable. Les oenagés poden ser espais intergeneracionals per excel·lència que superin estereotips i fragmentacions socials per raó d'edat i, al mateix temps, escenaris de trobada i treball compartit per una causa comuna.

8 Cooperar: noves aliances

El tercer sector s'ha de relacionar de manera més oberta, col·laborativa i autònoma amb els diferents agents i sectors. Establir xarxes i aliances amb les administracions públiques, els nous moviments socials, el món empresarial, acadèmic i els mitjans de comunicació. Quan es tracta de treballar pel bé comú i per l'interès públic, compartir coneixement, capacitats, recursos i protagonisme és molt més efectiu que competir i treballar de manera separada i aïlladament.

9 Sumar l'aspecte econòmic i social

En un context de crisi que impacta de manera tan brutal sobre les persones, la comunitat i les institucions, la integració de l'aspecte econòmic amb el social apareix com un repte i element essencial en el fu-

El tercer sector s'ha de relacionar de forma més oberta amb els diferents agents i sectors

La societat ha de decidir si prefereix tenir o no oenagés i, en tot cas, per a quines funcions les requereix

tur del tercer sector. Es tracta de conjugar la iniciativa social amb l'econòmica i ser protagonistes també d'una nova economia al servei de les persones. Un repte fonamental en aquests temps és conjugar la coherència ideològica dels projectes, la seva viabilitat econòmica i la seva projecció social.

10 Debat sobre el tercer sector

És important que el tercer sector abordi amb urgència el debat del que li correspon i canviar per ser útil socialment. S'ha d'activar en el seu conjunt i en cada organització. En tot cas s'ha de compartir també la reflexió amb el conjunt de la societat i els seus actors diversos, també amb les administracions. La societat ha de respondre la qüestió i decidir en quina mesura prefereix un país amb o sense oenagés i, en tot cas, per a quines funcions les requereix.

Disposar d'una societat organitzada amb una ciutadania activa serà més essencial que mai en aquesta nova etapa que superarà moltes institucions i sistemes actuals. Aquest és el debat al qual estem tots convocats. ≡

**Dissabte amb
El Periódico**

el Periódico
Per a gent compromesa

